

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Stratégia EÚ pre alpský región“

(prieskumné stanovisko)

(2015/C 230/02)

Spravodajca: Stefano PALMIERI

Európska komisia požiadala 27. októbra 2014 Európsky hospodársky a sociálny výbor v súlade s článkom 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, aby vypracoval prieskumné stanovisko na tému:

Stratégia EÚ pre alpský región (EUSALP).

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 18. novembra 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra) prijal 132 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1. Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) víta zvláštnu pozornosť venovanú vytvoreniu stratégie Európskej únie pre alpský región (EUSALP), ktorej cieľom je podpora súdržnosti a konkurencieschopnosti v problematických oblastiach, ktoré jednotlivé členské štáty alebo regióny nedokážu uspokojivo zvládnuť zvyčajnými prostriedkami.

1.2. EHSV konštatuje, že dynamika rozvoja alpského regiónu je výrazne spojená s pohorím Álp aj z hľadiska identity a rozpoznateľnosti. Toto pohorie je spojovacím článkom medzi všetkými územiami zúčastnenými na stratégii z hospodárskeho, sociálneho a environmentálneho hľadiska.

1.3. EHSV zdôrazňuje vysokú politickú angažovanosť príslušných štátov v rámci EUSALP a vysokú úroveň uvedomelosti a zapájania na úrovni vlád a regionálnych samospráv. Toto povedomie je výsledkom procesu spolupráce, ktorý v tejto oblasti začal v sedemdesiatych rokoch 20. storočia.

1.4. EHSV považuje osobitné charakteristiky alpského regiónu, v ktorom sa napríklad nachádzajú územné systémy patriace medzi najkonkurencieschopnejšie na svete, hospodárske a sociálne rozdiely medzi horskými a vidieckymi oblasťami a mestami a mestskými oblasťami, kultúrne a prírodné dedičstvo a veľmi vysoká koncentrácia dopravných tokov, za rozhodujúce a charakteristické prvky tejto oblasti.

1.5. EHSV na jednej strane síce súhlasí so všeobecným rámcom stratégie a domnieva sa, že ciele, piliere a priority sú v súlade s diskusným dokumentom, ale na druhej strane sa domnieva, že pri príprave akčného plánu by ich bolo potrebné doplniť a vylepšiť.

1.6. EHSV berie na vedomie skutočnosť, že územie, na ktorom sa EUSALP uplatňuje sa vyznačuje výrazne vyššou úrovňou hospodárskeho rozvoja, ekologickej udržateľnosti a sociálnej kohézie, než je európsky priemer. Napriek tomu hospodárska a finančná kríza a zmeny spôsobené globalizáciou hospodárstva a trhov znamenajú pre skúmaný makroregión veľké a citlivé výzvy. Preto sa EHSV domnieva, že dosiahnutie všeobecného cieľa EUSALP, teda *zabezpečiť, aby tento región zostal jednou z najatraktívnejších oblastí Európy vďaka lepšiemu využívaniu vlastných zdrojov a príležitostí v oblasti udržateľného rozvoja a inovácie* ⁽¹⁾ má veľmi veľký význam pre podporu hospodárskej konkurencieschopnosti a sociálnej súdržnosti Európy.

1.7. EHSV sa domnieva, že v EUSALP je nevyhnutné posilniť holistický prístup k rozvoju stanovením nových a lepších cieľov, ako sa uvádza v bode 4.4.

1.8. EHSV dúfa, že v akčnom pláne EUSALP budú lepšie vzájomne prepojené a zosúladené priority týkajúce sa konkurencieschopnosti (1. pilier) a priority zamerané na udržateľnosť (3. pilier), aby sa zabezpečilo dosiahnutie rozvojových cieľov a nedošlo k ohrozeniu potrieb a príležitostí budúcich generácií.

⁽¹⁾ Európska komisia, konzultačný dokument „Stratégia EÚ pre alpský región (EUSALP)“.

1.9. V súvislosti s prvým pilierom EHSV pokladá za nevyhnutné zabezpečiť udržateľný rast a podporiť plnú zamestnanosť, inováciu, konkurencieschopnosť a súdržnosť alpského regiónu prostredníctvom vzájomnej solidarity medzi horskými a mestskými oblasťami. Priority sú uvedené v bode 5.2.

1.10. V súvislosti s druhým pilierom EHSV podporuje podnecovanie územného rozvoja založeného na spolupráci medzi vnútornými a vonkajšími územnými systémami, dostupnosti služieb, udržateľnej mobility a zlepšení dopravy a komunikačnej infraštruktúry. Priority sú uvedené v bode 5.3.

1.11. V súvislosti s tretím pilierom EHSV pokladá za nevyhnutné zvýšiť úsilie zamerané na udržateľné riadenie a ochranu životného prostredia, ako aj na zhodnocovanie územného kapitálu tejto oblasti. Priority sú uvedené v bode 5.3.

1.12. EHSV sa nazdáva, že bez silného riadenia a konkrétnych finančných zdrojov na podporu budovania kapacít hrozí, že EUSALP stratí svoju účinnosť a strategický význam. V tejto súvislosti EHSV v súlade so závermi Rady požaduje, aby bol vypracovaný akčný plán založený na komplementárnosti programov financovania, koordinácii inštitucionálnych nástrojov a vypracovaní nových makroregionálnych projektov⁽²⁾.

1.13. EHSV odkazuje na závery stanoviska o riadení makroregionálnych stratégií⁽³⁾ a zastáva názor, že vypracovanie a realizácia EUSALP si vyžaduje špecifický systém riadenia založený na spolupráci a koordinácii. V tejto súvislosti sa EHSV domnieva, že na zabezpečenie účinnosti EUSALP je potrebné vybaviť ju účinným viacúrovňovým riadením⁽⁴⁾ schopným spoločne zhodnotiť horizontálny rozmer (účasť občianskej spoločnosti), ktorý doplní a zlepší vertikálny rozmer (účasť regiónov a miestnych orgánov) pri plnom rešpektovaní zásady subsidiarity a proporcionality⁽⁵⁾.

1.14. EHSV žiada zapojenie organizovanej občianskej spoločnosti do budovania kapacít a pozitívne hodnotí vytvorenie stáleho fóra, na ktorom sú zastúpení a ktoré podporujú sociálni a hospodárski partneri alpského regiónu.

1.15. EHSV sa domnieva, že je veľmi dôležité podporovať zamestnanosť predovšetkým mladých ľudí a dlhodobo nezamestnaných, ako aj opatreniu na podporu sociálnych investícií a prispôsobovanie systémov sociálnej ochrany.

2. Stratégia EÚ pre alpský región: všeobecné pripomienky

2.1. Cieľom tohto stanoviska je posúdiť dokument „Stratégia EÚ pre alpský región“⁽⁶⁾ určený na verejnú konzultáciu, a to aj vzhľadom na stanoviská o makroregionálnych stratégiách, ktoré už výbor prijal.

2.2. Alpský región zahŕňa 5 členských štátov (Taliansko, Francúzsko, Rakúsko, Nemecko a Slovinsko) a dve krajiny mimo EÚ (Švajčiarsko a Lichtenštajnsko) a rozkladá sa na ploche 450 000 km², na ktorej žije 70 miliónov ľudí.

2.2.1. Územné systémy spadajúce pod EUSALP sú výrazne naviazané na pohorie Álp, ktoré okrem toho, že sa stalo prvkom ich identity a rozpoznateľnosti, tvorí aj spojovací článok týchto území z hospodárskeho, logistického a environmentálneho hľadiska⁽⁷⁾.

2.3. V rámci makroregionálnej politiky, ktorú EÚ uplatňuje od roku 2009, má zemepisné umiestnenie EUSALP nielen strategický význam z hľadiska európskej politiky súdržnosti a vzhľadom na kontinuitu so stratégiou pre Pobaltsko (EUSBR)⁽⁸⁾, stratégiou pre Podunajsko (EUSDR)⁽⁹⁾ a stratégiou pre oblasť Jadranského a Iónskeho mora (EUSAIR)⁽¹⁰⁾, ale zároveň má aj zásadný význam pre podporu rozširovania koncepcie makroregionalizmu smerom na západné Stredozemie⁽¹¹⁾.

⁽²⁾ Závery Európskej rady, EUCO 23/1/11 REV 1, 23. a 24. júna 2011.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 12, 15.1.2015, s. 64.

⁽⁴⁾ Biela kniha o viacúrovňovom riadení, CONST-IV-020, 2009.

⁽⁵⁾ Európska komisia: *Európsky kódex správania pre partnerstvo v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov*, C(2013) 9651 final.

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/consultations/eusalp/

⁽⁷⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/consultations/eusalp/

⁽⁸⁾ <http://www.balticsea-region-strategy.eu>

⁽⁹⁾ <http://www.danube-region.eu>

⁽¹⁰⁾ <http://www.ai-macroregion.eu>

⁽¹¹⁾ Stanovisko EHSV: *Vytvoriť makroregionálnu stratégiu EÚ na rozvoj hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti v Stredozemí*, Ú. v. EÚ C 170, 5.6.2014, s. 1.

2.4. Od sedemdesiatych rokov 20. storočia regióny alpského oblúka, prekračujúc národné hranice, ktoré ich historicky rozdeľovali, vytvorili spoločné povedomie o potrebe vymyslieť alpský územný systém ako jedinečný útvar, ktorý treba zachovať a zhodnotiť. Práve preto začal rad iniciatív medziregionálnej, nadnárodnej a cezhraničnej spolupráce, ktoré majú medzi hlavnými cieľmi podporu vzájomného porozumenia medzi zúčastnenými národmi, čo umožní prekonať jazykové, sociálno-ekonomické a etnické rozdiely a podporiť väčšiu integráciu na európskej úrovni ⁽¹²⁾.

2.5. Pre proces aktivácie EUSALP, ktorý sa bude musieť ukončiť schválením Rady naplánovaným do konca roku 2015 ⁽¹³⁾, mali zásadný význam alpská konferencia v Bad Ragaz (jún 2012) a konferencia v Grenobli (október 2013).

2.5.1. Pri príležitosti konferencie v Grenobli ⁽¹⁴⁾ boli v politickom uznesení o vykonávaní stratégie EÚ pre alpský región stanovené ciele, príležitosti, ktoré treba využiť, a výzvy, ktorým treba čeliť, pokiaľ ide o tri hlavné oblasti: konkurencieschopnosť a inovácia, poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo, voda, energia, životné prostredie a podnebie a dostupnosť, komunikácie a doprava.

3. Konzultačný dokument: všeobecný rámec, účel a ciele

3.1. Pohorie Álp predstavuje v EUSALP charakteristický prvok celého priestoru spolupráce. Vysoký stupeň územnej rozmanitosti je jednou z hlavných charakteristík, ktoré odlišujú alpský región od iných častí Európy: horské oblasti a príľahlé oblasti na ich úpätí, dostupné i odľahlé údolia, nížiny a náhorné plošiny, mestské oblasti a mestá.

3.1.1. Aby bolo možné lepšie stanoviť oblasti, na ktoré sa budú musieť zamerať ciele a priority EUSALP, uvedieme päť typov územných situácií, ktoré sú charakteristické pre alpský región: „alpské veľkomestá“, „alpské mestá“, „rozvíjajúce sa vidiecke oblasti“, „upadajúce vidiecke oblasti“, „turistické oblasti“.

3.2. Alpský región má veľa špecifických charakteristík, ktoré si zasluhujú osobitnú pozornosť a ktoré EUSALP odlišujú od makroregionálnych stratégií pre Pobaltsko, Podunajsko a pre oblasť Jadranského a Iónskeho mora: nachádzajú sa v ňom niektoré z najrozvinutejších regiónov sveta, ekonomiky sú konkurencieschopné, kvalita života má vysokú úroveň, sociálna a politická situácia je stabilná; medzi vidieckymi oblasťami, nížinami a mestskými oblasťami však existujú zjavné rozdiely; prírodné dedičstvo a ekosystémy sú unikátne; kultúrne dedičstvo je základným prvkom sociálnej súdržnosti a rozvoja alpského regiónu; koncentrácia dopravných tokov už spôsobuje problémy z hľadiska dopravného preťaženia a ochrany životného prostredia.

3.3. Všeobecným cieľom EUSALP je zaručiť, aby tento región čo najlepším využívaním vlastných zdrojov a príležitostí v oblasti udržateľného rozvoja a inovácií zostal jednou z najatraktívnejších oblastí Európy.

3.3.1. Tento cieľ sa dosiahne aktivitami v rámci troch „tematických pilierov“: zvýšenie konkurencieschopnosti, prosperity a súdržnosti, zabezpečenie dostupnosti a prepojenia pre všetkých obyvateľov a zabezpečenie udržateľnosti.

3.3.2. Prvý pilier: zvýšenie konkurencieschopnosti, prosperity a súdržnosti alpského regiónu

3.3.2.1. Aj keď je alpský región najväčšie európske hospodárske a výrobné centrum s veľkými možnosťami rozvoja, problémom tu je stále nedostatok hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti. Hory predstavujú výzvu pre rovnomerný rozvoj tejto oblasti. Cieľom EUSALP je podporiť inovatívny hospodársky rozvoj v regióne vymedzením vyváženého modelu, ktorý zároveň zohľadní rozmanitosť a špecifiká území. Je nutné podporiť konkurencieschopné hospodárstvo, ktoré dokáže navzájom prepojiť prosperitu, energetickú účinnosť, kvalitu života a tradičné hodnoty príznačné pre túto oblasť.

⁽¹²⁾ Arge-Alp; Alpe-Adria; Alp-Med; Euroregión Tirolo-Alto Adige-Trentino; Alpský dohovor; program 'Alpský priestor'; cezhraničná spolupráca.

⁽¹³⁾ Európska rada, 19. – 20. decembra 2013, s. 25.

⁽¹⁴⁾ Konferencia v Grenobli 18. októbra 2013, na ktorej sa zúčastnili zástupcovia vlád a predsedovia regiónov zapojených do EUSALP.

3.3.3. Druhý pilier: zabezpečenie dostupnosti a prepojenosti pre všetkých obyvateľov alpského regiónu

3.3.3.1. Prostredníctvom ekologicky prijateľných modelov mobility, udržateľných systémov dopravy, komunikačných služieb a infraštruktúry je nutné podporiť vyvážený územný rozvoj. Alpský región má strategické postavenie v rámci európskeho dopravného systému, pretože ním prechádza dopravná os sever-juh aj východ-západ. V tejto oblasti sa nachádzajú aj najdôležitejšie európske dopravné uzly a mnohé alpské priesmyky, ktoré majú vplyv na územné systémy zraniteľného životného prostredia. Veľmi dôležité je uskutočňovať koordinovanú politiku schopnú uspokojiť požiadavky dopravy, zabezpečiť blahobyt obyvateľov a rovnováhu životného prostredia. V alpskom regióne sa vzhľadom na jeho rôznorodosť a územnú zložitosti musí pojem prepojenosti rozšíriť aj na infraštruktúru a komunikačné služby.

3.3.4. Tretí pilier: zabezpečenie udržateľnosti alpského regiónu

3.3.4.1. Zachovanie alpského dedičstva a presadzovanie udržateľného využívania prírodných a kultúrnych zdrojov sú pre tento región nevyhnutné. Voda, nerastné zdroje, rôznorodosť krajinných oblastí s veľkou biologickou rozmanitosťou a bohaté a rôznorodé kultúrne dedičstvo sú špecifiká, ktoré treba chrániť a zhodnocovať. Využívanie potenciálu zdrojov, ako je voda a biomasa, ak je ekologické, môže zásadným spôsobom napomôcť konkurencieschopnosť a súdržnosť oblasti, pretože môže podporiť sledovanie strategických cieľov, ako je energetická sebestačnosť a kapacita regiónu na akumuláciu energie.

4. Konkrétne pripomienky týkajúce sa makroregionálneho rozmeru alpského regiónu

4.1. Stratégia pre alpský región sa teší silnému politickému záujmu a povedomiu v krajinách, ktoré sa na nej podieľajú, a predstavuje nielen výzvu, ale i veľkú príležitosť pre samotnú EÚ. Poslaním EUSALP je rozvíjať hospodárstvo, spájať územia a ochraňovať životné prostredie oblasti mimoriadne významnej pre hospodársku konkurencieschopnosť a sociálnu súdržnosť Európy.

4.2. Pre rozvoj EUSALP je dôležitý štruktúrovaný dialóg medzi jednotlivými zúčastnenými subjektmi s cieľom spoločne definovať a riešiť konkrétne potreby. Pozorne treba vziať do úvahy environmentálne, kultúrne, hospodárske a sociálne špecifiká, ako aj silnú vzájomnú závislosť mestských a vidieckych oblastí. Preto treba začať rozsiahly a otvorený dialóg medzi aktérmi s cieľom rozvíjať všeobecne uznanú stratégiu.

4.2.1. Je dôležité, aby boli politiky koordinované v záujme územnej súdržnosti. Niektoré otázky týkajúce sa hospodárskej inovácie, druhov dopravy a životného prostredia sú na sebe navzájom závislé a nemožno k nim pristupovať osobitne na miestnej úrovni, ale potrebujú širšiu perspektívu, ktorú môže poskytnúť makroregionálna úroveň.

4.2.2. S odkazom na oznámenie o riadení makroregionálnych stratégií⁽¹⁵⁾ je potrebné „viacúrovňové riadenie“ EUSALP vybaviť účinným „horizontálnym rozmerom“ (účasť občianskej spoločnosti), ktorý doplní a zlepší „vertikálny rozmer“ (účasť regiónov a miestnych orgánov) pri plnom rešpektovaní zásady „subsidiarity a proporcionality“.

4.3. EHSV sa domnieva, že EUSALP je základným nástrojom na pomoc aktivitám alpského regiónu v oblastiach ako je globalizácia hospodárstva, zmeny klímy, informačná spoločnosť, hospodárstvo založené na vedomostiach, demografické zmeny, voľný obeh tovaru a slobodný pohyb osôb.

4.4. Pomocou EUSALP bude možné skvalitniť rozvoj alpského regiónu uplatnením holistického prístupu umožňujúceho sfunkčovať a dať do vzájomnej závislosti hospodársky, environmentálny a sociálny rozmer. Aby EHSV prostredníctvom konkrétneho účelu predstavil holistický prístup, stanovil v tomto duchu päť strategických cieľov, ktoré by mali byť zastúpené v akčnom pláne:

- uprednostňovať dynamický systém malých a stredných podnikov a prosperujúce podniky schopné zvýšiť zamestnanosť,
- pomáhať zvýšiť kapacity založené na tradíciách a sociálnej rôznorodosti,

⁽¹⁵⁾ Riadenie makroregionálnych stratégií, COM(2014) 284 final.

- presadzovať rovnováhu a rovnosť prístupu k službám všeobecného záujmu v celom alpskom regióne,
- podporovať spoločnú zodpovednosť a spravodlivú spoluprácu medzi alpskými regiónmi,
- podporovať ochranu a udržateľné usmerňovanie biologickej rozmanitosti, správu krajinných oblastí a hospodárenie s prírodnými zdrojmi.

4.4.1. **Uprednostňovať dynamický systém malých a stredných podnikov a prosperujúce podniky schopné zvýšiť zamestnanosť.** EUSALP bude musieť napomôcť schopnosť územných systémov konkurovať v globálnom hospodárstve podporou udržania a vytvárania nových kvalitných pracovných miest.

4.4.2. **Pomáhať zvýšiť kapacity založené na tradíciách a sociálnej rôznorodosti.** EUSALP bude musieť podporovať zachovanie pôvodných hodnôt, ktoré sú príznačné pre príslušné regióny, a zároveň presadzovať kapitalizáciu znalostí a tradícií ako hybnú silu hospodárskeho rozvoja a sociálneho začleňovania.

4.4.3. **Presadzovať rovnováhu a rovnosť prístupu k službám všeobecného záujmu v celom alpskom regióne.** Stratégiu EUSALP sa podporí zachovanie a prispôsobenie rámca služieb všeobecného záujmu s cieľom riešiť potreby osôb žijúcich v tejto oblasti, s osobitným zameraním na osoby bývajúce na územiach, ktoré sú „zemepisne znevýhodnené“.

4.4.4. **Podporovať spoločnú zodpovednosť a spoluprácu medzi alpskými regiónmi.** Stratégiu EUSALP sa budú musieť podporiť nové prístupy spoločnej zodpovednosti a spravodlivej spolupráce medzi územiami alpského regiónu, ako sú napríklad vertikálne väzby medzi metropolami a ich väzby s vidieckymi a turistickými oblasťami.

4.4.5. **Podporovať ochranu a udržateľné usmerňovanie biologickej rozmanitosti, správu krajinných oblastí a hospodárenie s prírodnými zdrojmi.** Stratégiu EUSALP sa bude musieť podporiť ochrana a udržateľné usmerňovanie biologickej rozmanitosti, správa krajinných oblastí a hospodárenie s prírodnými zdrojmi tým, že sa nájde správna rovnováha medzi opatreniami na ich zachovanie a opatreniami na racionálne využívanie ekosystémových služieb a produktov. Okrem toho je nutné presadiť prijatie ekologicky vhodných modelov riadenia zameraných na vyváženejšie rozdeľovanie výhod z využívania ekosystémových služieb a produktov medzi rôzne územné celky alpského regiónu.

4.5. EHSV sa domnieva, že EUSALP by sa mala začať uplatňovať v súlade s rozhodnutiami Rady, čo znamená, že na jednej strane by makroregionálna stratégia síce nemala vyžadovať žiadne ďalšie zdroje, žiadne ďalšie predpisy, ani žiadne nové riadiace orgány (tri 'žiadne'), na druhej strane je však potrebné vypracovať akčný plán založený na komplementárnosti programov financovania, koordinácii inštitucionálnych nástrojov a vypracovaní nových makroregionálnych projektov. Osobitnú pozornosť treba venovať budovaniu kapacít.

4.5.1. EHSV považuje za veľmi dôležité zapojiť do budovania kapacít okrem orgánov verejnej správy aj zástupcov organizovanej občianskej spoločnosti. Toto možno dosiahnuť aj vytvorením stáleho fóra zastupujúceho sociálnych a hospodárskych partnerov.

4.5.2. EHSV zastáva názor, že značný objem finančných prostriedkov vyčlenený Európskou úniou na regionálne programy z európskych štrukturálnych a investičných fondov na roky 2014 – 2020 ⁽¹⁶⁾ je primeraným prostriedkom, ktorý je potrebné efektívne využiť v záujme realizácie stratégie pomocou koordinovanejšej činnosti sledujúcej spoločný strategický princíp. V programovacom období 2014 – 2020 budú dostupné ďalšie možnosti financovania prostredníctvom nástrojov EÚ, napr. Horizont 2020 ⁽¹⁷⁾, COSME ⁽¹⁸⁾, CEF ⁽¹⁹⁾, EaSI ⁽²⁰⁾, Erasmus+ ⁽²¹⁾ a LIFE ⁽²²⁾.

5. Konkrétne pripomienky týkajúce sa jednotlivých pilierov

5.1. EHSV sa domnieva, že v záujme podpory dosiahnutia strategických cieľov stanovených v konzultačnom dokumente a špecifických cieľov uvedených v bode 4 tohto stanoviska je veľmi dôležité presnejšie vymedziť priority v súvislosti s tromi piliermi EUSALP.

⁽¹⁶⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1303/2013, 17. decembra 2013.

⁽¹⁷⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1290/2013, 11. decembra 2013.

⁽¹⁸⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1287/2013, 11. decembra 2013.

⁽¹⁹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1315/2013, 11. decembra 2013.

⁽²⁰⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1296/2013, 11. decembra 2013.

⁽²¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1288/2013, 11. decembra 2013.

⁽²²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1293/2013, 11. decembra 2013.

5.1.1. Hlavná výzva, ktorej sa musí dostať podpory prostredníctvom stratégie pre alpský región, sa týka harmonizácie a posilnenia rovnováhy medzi cieľmi hospodárskej, environmentálnej a sociálnej udržateľnosti.

5.2. Prvý pilier: rozvoj Álp – zvýšenie konkurencieschopnosti, prosperity a súdržnosti alpského regiónu

5.2.1. EHSV pokladá za veľmi dôležité posilnením a diverzifikáciou špecifických hospodárskych aktivít zameraných na vzájomnú solidaritu medzi horskými a mestskými oblasťami zabezpečiť udržateľný rast a podporiť plnú zamestnanosť, inováciu, konkurencieschopnosť a súdržnosť alpského regiónu.

5.2.2. Priority

5.2.2.1. Potrebné je podporiť inováciu a konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov zlepšením systémov „prístupu k úverom“, posilnením schopnosti podnikov využívať možnosti, ktoré poskytujú programy EÚ na roky 2014 – 2020 a systém verejného obstarávania pre inovácie (s osobitným zameraním na verejné obstarávanie vo fáze pred komerčným využitím⁽²³⁾).

5.2.2.2. Potrebné je pomôcť posilniť rozvojové procesy ekologického hospodárstva aj vytváraním nových podnikov využívajúc environmentálne osobitosti alpského regiónu a silné výrobné a inováčné kapacity príznačné pre túto oblasť.

5.2.2.3. Potrebné je propagovať výrobky alpského regiónu politikou „povedomia o značkách“, teda pomocou osobitných značiek, ktoré kladú dôraz na regionálnu príslušnosť a regionálny marketing. Zhodnocovanie „ekosystémových služieb a produktov“⁽²⁴⁾ predstavuje ďalšiu pridanú hodnotu a podporu konkurencieschopnosti tejto oblasti.

5.2.2.4. Potrebné je posilniť spoluprácu medzi vedeckými a technologickými parkmi, vysokými školami, výskumnými centrami a malými a strednými podnikmi a zvýšiť kapacitu výskumnej infraštruktúry a jej spojenia so špičkovými svetovými ústavmi. Pri vypracúvaní 'akčného plánu' stratégie EUSALP by bolo vhodné zohľadniť aj prierezovú prioritu na podporu aktivít v oblasti 'výskumu a inovácie'.

5.2.2.5. Potrebné je vypracovať spoločnú stratégiu premeny makroregionálneho alpského priestoru na udržateľnú turistickú destináciu svetového významu so zhodnotením prírodného, kultúrneho a historického dedičstva.

5.2.2.6. Medzi hlavné priority EUSALP je potrebné zaradiť „zamestnanosť“ a osobitnú pozornosť venovať mladým ľuďom a dlhodobo nezamestnaným. Veľmi dôležité je podporiť vytváranie nových stabilných a kvalitných pracovných miest a týmto spôsobom riešiť aj problém sezónnej práce, ktorý je typický hlavne pre „horské a vidiecke“ turistické oblasti alpského regiónu.

5.2.2.7. Potrebné je podporiť iniciatívy zamerané na vytvorenie jednotného pracovného priestoru, mobilitu pracovníkov, absolvovanie nadnárodnej odbornej praxe a stáží, stanovenie kurzov cezhraničnej odbornej prípravy a rastu a na plné uznávanie diplomov a odbornej kvalifikácie. Osobitnú pozornosť je potrebné venovať odbornosti pracovníkov v cestovnom ruchu, ktorých sa najviac týkajú problémy súvisiace so „sezónnou prácou“.

5.2.2.8. Potrebné je podporiť spoluprácu medzi rôznymi územnými celkami, ktoré sú pre alpský región príznačné, a posilniť úlohu metropolitných oblastí a miest ako hybnej sily konkurencieschopnosti a sociálnej súdržnosti.

5.2.2.9. Potrebné je pomôcť uskutočniť opatrenia na podporu sociálnych investícií a prispôbovanie systémov sociálnej ochrany vypracovaním politik v súlade s oznámením Európskej komisie o „sociálnych investíciách do rastu a sociálnej súdržnosti“⁽²⁵⁾.

5.2.2.10. Potrebné je pomôcť prijať opatrenia na podporu začlenenia osôb so zdravotným postihnutím a predchádzanie diskriminácií na základe rasového alebo etnického pôvodu, veku alebo sexuálnej orientácie.

5.3. Druhý pilier: prepojenie Álp – zabezpečenie dostupnosti a prepojenosti pre všetkých obyvateľov alpského regiónu

5.3.1. EHSV podporuje podnecovanie územného rozvoja založeného na spolupráci medzi vnútornými a vonkajšími územnými systémami, na dostupnosti služieb, na udržateľnej mobilite a na zlepšení dopravy a komunikačnej infraštruktúry.

⁽²³⁾ Článok 131 nariadenia (EÚ) č. 966/2012 o rozpočtových pravidlách.

⁽²⁴⁾ Medzi produkty vytvorené ekosystémami patrí napríklad jedlo, voda, palivá a drevo, zatiaľ čo medzi služby patrí zásobovanie vodou a čistenie vzduchu, prírodná recyklácia odpadu, utváranie pôdy, opelenie a mnoho ďalších prírodných regulačných mechanizmov.

⁽²⁵⁾ COM(2013) 83 final.

5.3.2. Priority

5.3.2.1. Potrebne je podporiť prijatie inovatívnych riešení na zabezpečenie základných služieb pre horské a vidiecke oblasti (vzdelávanie, zdravotníctvo, sociálne služby a mobilita), odstránenie „digitálnej priepasti“ a zavedenie širokopásmového internetu v celej oblasti.

5.3.2.2. Potrebne je posilniť uplatňovanie informačných a komunikačných technológií vo všetkých oblastiach všeobecného záujmu (správa, zdravotníctvo, služby zamestnanosti, teledidaktika, elektronický obchod s alpskými výrobkami atď.) a zabezpečiť úroveň dostupnosti verejných služieb zodpovedajúcu potrebám rôznych územných systémov alpského regiónu, pričom treba dosiahnuť správnu rovnovahu medzi hustotou a dostupnosťou týchto služieb.

5.3.2.3. Potrebne je presadzovať integrované dopravné systémy v záujme podpory obchodnej výmeny medzi rôznymi územnými systémami a zlepšiť riadenie nákladnej a osobnej dopravy s cieľom zmierniť vplyv na životné prostredie a zvýšiť úžitok pre miestne spoločenstvá. K základným prvkom podpory udržateľného rozvoja dopravy alpského regiónu patrí presun nákladnej dopravy z cestnej na železničnú a opatrenia zamerané na obmedzenie druhotných alpských koridorov (napr. jednotné poplatky pre všetky tranzitné alpské koridory).

5.3.2.4. Potrebne je vypracovať plány logistickej interoperability na úrovni makroregiónu a posilniť multimodálne prepojenie infraštrukturálnych uzlov (prístavov, letísk a logistických centier) na celosvetovú sieť a na vnútrozemské vodné cesty.

5.3.2.5. Potrebne je podporiť nadnárodné tematické siete v súvislosti s aspektmi dôležitými pre rozvoj Álp, napríklad riadenie rizík, cestovný ruch, šport, lesné hospodárstvo, poľnohospodárstvo, energetika a technologické služby.

5.3.2.6. Potrebne je zlepšiť riadenie v Alpách prostredníctvom aktívnejšej účasti občianskej spoločnosti a zároveň podporiť zvyšovanie povedomia a zlepšovanie informovanosti občanov o hlavných témach týkajúcich sa alpského regiónu.

5.4. *Tretí pilier: ochrana alpského regiónu – zabezpečenie udržateľnosti alpského regiónu*

5.4.1. EHSV pokladá za nevyhnutné zvýšiť úsilie zamerané na udržateľné riadenie a ochranu životného prostredia, ako aj na zhodnocovanie územného kapitálu tejto oblasti.

5.4.2. Priority

5.4.2.1. Potrebne je zosúladiť opatrenia na podporu hospodárskeho rozvoja alpského regiónu s úsilím v oblasti boja proti zmenám klímy, pričom treba odstrániť naviazanosť rastu a konkurencieschopnosti územných systémov spadajúcich pod EUSALP na spotrebu prírodných zdrojov a surovín.

5.4.2.2. Potrebne je zvýšiť povedomie miestnych spoločenstiev alpského regiónu o význame ekosystémových služieb a spravodlivom a udržateľnom riadení prírodného kapitálu. Alpy majú pre Európu najväčší význam pokiaľ ide o zásobovanie vodou. Preto je veľmi dôležité posilniť opatrenia na zlepšenie obhospodarovania vodných zdrojov a povodí alpského regiónu.

5.4.2.3. Potrebne je podporovať iniciatívy za harmonizáciu opatrení na zachovanie biologickej rozmanitosti a krajiny alpského regiónu a na ich ekologicky prijateľné využívanie.

5.4.2.4. Potrebne je vyvinúť nadnárodné nástroje a postupy predchádzania rizikám a ich znižovania (povodne, zosuvy pôdy, lavíny, lesné požiare atď.), integrované obhospodarovanie lesov (tak z hľadiska ekologickej a prírodnej hodnoty, ako aj hospodárskeho zdroja) a zvládanie problémov vyplývajúcich zo záberu pôdy (zhuťňovanie pôdy a rozširovanie miest).

5.4.2.5. Potrebne je napomôcť prechod na energetický systém bez emisií uhlíka pomocou iniciatív zameraných na energetickú účinnosť, vybudovania decentralizovaných distribučných sietí založených na obnoviteľných zdrojoch energie a využívaní sídelných modelov a verejnej dopravy vychádzajúcich z koncepcie šetrenia s energiou.

5.4.2.6. Potrebne je vyvinuť a uplatniť systémy integrovanej mobility s cieľom znížiť závislosť na motorových vozidlách a ich využívanie a podporiť verejnú dopravu ako službu verejného záujmu a tam, kde to je možné, podporiť rôzne druhy mobility na 'obnoviteľný' pohon.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE
